

також підвищує практичну орієнтованість навчального процесу та комплексну результативність.

Література

1. Інноваційні педагогічні технології навчання професії: Монографія / Нікуліна А.С., Максименко Ю.Б., Матвеев Г.П., Заславська С.А., Сілаєва І.Є., Костюченко М.П., Молчанов В.М. [За ред.. Нікуліної А.С.] Донецьк, 2005. 385с.
2. Ковальова О. М., Сафаргаліна-Корнілова Н. А., Герасимчук Н. М., Кочубей О. А. Використання інтерактивних методів навчання. 2016. URL: <http://www.refs.in.ua/m-kochubej-o-a-vikoristannya-interaktivnih-metodiv-navchannya.html>

УДК 378.016:81'243:316.77

*Филипська Віта Іванівна
Харківський національний університет внутрішніх справ,
Харків, Україна*

ВИДИ ЗВОРОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ МІЖ ВИКЛАДАЧЕМ ТА СТУДЕНТОМ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Поняття зворотного зв'язку в межах різних наукових підходів та напрямів має різне наповнення, проте очевидно, що він є одним з основних елементів функціонування будь-якої системи. За загально прийнятим визначенням, зворотний зв'язок – це вплив результатів функціонування системи (об'єкта) на характер його функціонування. В літературі можна знайти багато підходів до класифікації моделей та видів зворотного зв'язку. Так, залежно від типу системи, в якій він реалізується, та функцій, які він виконує, вирізняють рефлекторну, біхевіористичну, когнітивну, кібернетичну, комунікативну моделі. Педагогічний процес, будучи складним поєднанням процесів інформаційного обміну, набуття знань, спілкування між його суб'єктами тощо, може поєднувати в собі декілька моделей. Розглядаючи навчальний процес як насамперед інформаційну та комунікативну систему, її функціонування забезпечується через керування на підставі аналізу результатів зворотного зв'язку.

У педагогіці зворотний зв'язок – це шлях отримання інформації про правильність або ступінь помилковості дій. Під час навчання він функціонує в двох напрямках: на викладача і на студента, і носить керуючий та навчальний характер відповідно. Зворотний зв'язок впливає

на педагогічну систему в цілому, та її компоненти зокрема, під його дією відбуваються зміни.

Дієвість зворотного зв'язку визначається його частотою (кількістю взаємодій з завданням або особою) та якістю (здатністю виявляти специфічні, а також такі, що підлягають виправленню, помилки та невідповідності в діях або «ментальних моделях», які за ними стоять) [1, с.610].

Існує декілька підходів щодо класифікації видів зворотного зв'язку у методиці викладання іноземних мов. Слідуючи за класичним визначенням, визначають два види: інформація про правильність відповіді, тобто позитивний зворотний зв'язок та інформація про неправильність відповіді, тобто негативний зворотний зв'язок. Позитивний зворотний зв'язок є корисним при значному рівні автоматизації контролю правильності відповідей. У практиці навчання іноземних мов його можна рекомендувати при виконанні завдань на розвиток лексичних та граматичних навичок. Негативний зворотний зв'язок надає студенту інформацію про хибність відповіді. При неправильній відповіді правильний варіант не надається.

Розрізняють такі види зворотного зв'язку: повідомлення про отримання, інформаційний, оперативний, забезпечення процесів інформаційного обміну, набуття знань, спілкування між його суб'єктами.

Зазначені види упорядковують за двома критеріями: час отримання – оперативний/відкладений, зміст – повідомлення про отримання, інформаційний, корегуючий. Для дистанційної форми навчання, як і традиційної, доцільно було б також казати про поточний зворотний зв'язок, який здійснюється в процесі проходження курсу, та підсумковий – наприкінці вивчення курсу. Оперативний зворотний зв'язок надається студенту миттєво. В умовах дистанційної форми навчання він технологічно реалізується за рахунок інтерактивних методів та on-line зв'язків із серверами. Відкладений зворотний зв'язок надається тоді, коли немає технічної або технологічної можливості надати оперативний. Так, певний час потрібен для особистої перевірки викладачем відкритих завдань, проектних завдання тощо. Інформаційний зворотний зв'язок передбачає, в першу чергу, отримання студентом відповідей на запитання, які у нього виникли в процесі роботи над курсом в цілому або щодо виконання конкретного завдання, тесту та ін.

Коригувальний зворотний зв'язок, відомий як виправлення помилок або корекція граматики, є основним засобом для викладача в роботі над помилками студентів, розрізняють усний та письмовий коригувальний зворотний зв'язок між викладачем та студентом у процесі вивчення іноземної мови [3].

Існують різні види усного коригувального зворотного зв'язку, а саме: експліцитний (прямий), металінгвістичний та імпліцитний (непрямий) зворотний зв'язок, який поділяється на такі підвиди: перефразування висловлення, запит уточнення, домагання правильної відповіді й повторення з наголосом на помилці (повтори) [3; 4].

Експліцитний (прямий) усний зворотний зв'язок характеризується гласною й чіткою вказівкою на присутність помилки й наданням переформулювання іноземною мовою. Експліцитний зворотний зв'язок більш ефективний стосовно спонування студента до правильного застосування проблемної структури як під час занять, так і в подальшому тестуванні.

Стратегія металінгвістичного усного зворотного зв'язку полягає в отриманні студентами лінгвістичних ключів для самостійного виправлення помилок. Цей вид зв'язку може застосовуватися трьома способами: як металінгвістичні коментарі, як металінгвістична інформація або як металінгвістичні запитання. Найменш інформативними вважаються коментарі, що лише позначають факт виникнення помилки. Металінгвістична інформація не тільки вказує на наявність чи місце помилки, але й пропонує певну метамову, що побічно вказує на природу помилки. Металінгвістичні запитання привертають увагу до природи помилки, але при цьому спонукають студентів до самостійного відтворення цієї інформації. Недоліком металінгвістичного зворотного зв'язку є те, що він стримує плавність. Іноді його відносять до експліцитного зворотного зв'язку.

Запит уточнення застосовується тоді, коли викладач упевнений, що студент володіє належними лінгвістичними здібностями, і спонукає студента до переформулювання свого висловлення. На відміну від експліцитного коригування помилки чи перефразування, запит уточнення є більш надійним засобом для відтворення студентом виправленого формулювання.

Найбільшої уваги заслуговує перефразування, оскільки воно найчастіше застосовується в навчальній практиці, хоча часто є причиною позитивних і негативних реакцій. Його частіше застосовують відносно граматичних і фонетичних помилок. Перефразування надають студентам вірні форми іноземної мови, причому в такому контексті, в якому визначаються зв'язки між формою і змістом. Коригувальний зворотний зв'язок сприятиме сприйняттю студентом коригувальної дії викладача, коли відбувається обговорення форми, коли студентів спонукають до самостійного виправлення помилок і надають ключі, що підказують

студентам про необхідність коригування невірно сформульованих висловлень.

Домагання правильної відповіді від студента – спонукання студента до самостійного виправлення помилки. Цей вид коригувального зворотного зв'язку, зазвичай, не застосовується паралельно з іншими типами зворотного зв'язку.

Повторення полягає в повторенні викладачем невірно сформульованої частини висловлення, зазвичай, з наголосом на помилці [2].

Отже, найкращим є сполучення різних типів зворотного зв'язку, що мають застосовуватися залежно від рівня підготовки студентів, виду навчальної діяльності, преференцій студентів, стилів учіння та багатьох інших чинників.

Література

1. Муліна Н. І. Організація ефективного зворотного зв'язку в дистанційному навчанні іноземних мов. *Гуманітарний вісник ДВНЗ Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди. Додаток 1: тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору*. 2013. Вип. 31. Т. 1. С. 609–616.
2. Назола О. В. Роль усного коригувального зв'язку у навчанні студентів іноземної мови. *Педагогіка*. 2013. С. 139-147.
3. Chen J., Lin J., Jian L. Corrective feedback in SLA. *Theoretical relevance and empirical research English language teaching*. 2016. № 9 (11). P. 85-94. URL: doi: 10.5539/elt.v9n11p85.
4. Tedick D., Gortari B. Research on error correction and implications for classroom teaching. *The ACIE Newsletter*. 1998. № 1 (3). URL: <https://www.carla.umn.edu>.